

Ústav východoevropských studií FF UK

Posudek oponenta bakalářské práce

Jméno a příjmení autorky práce	Lucie Poian
Studijní obor	Východoevropská studia
Název práce	Pylyp Orlyk a mezinárodní vztahy v Evropě 18. století
Oponent práce	PhDr. Marek Příhoda, Ph.D.

Povinné hodnocení¹

	1	2	3	4	5
Struktura práce	<del></del>				
Formální podoba práce		<del></del>			
Stylová a jazyková úroveň		<del></del>			
Výběr literatury	<del></del>				
Teoretické zpracování tématu	<del></del>				
Vlastní přínos práce, osobní zaujetí tématem	<del></del>				
Kreativita, původnost zpracování		<del></del>			
Splnění zadání práce	<del></del>				
Přínos práce pro daný obor	<del></del>				

¹ Do příslušné kolonky zaneste křížek. 1 = nejlepší hodnocení, 5 = nejhorší hodnocení

Dodatečné poznámky a připomínky

Posuzovaný text ve všech ohledech splňuje nároky kladené studijními pravidly Filozofické fakulty Univerzity Karlovy na závěrečnou bakalářskou práci a v kontextu dalších obhajovaných prací na Ústavu východoevropských studií FF UK se řadí k těm nadprůměrným. Stanovené cíle práce se podařilo naplnit. Musím vyzdvihnout zejména širší použité a reálně citované literatury i pramenů, stejně jako autorčinu schopnost vhodně zasadit zvolené konkrétní téma do mezinárodních dobových souvislostí (bez tendence k zaplňování prostoru práce obecně známými fakty) i prokázanou schopnost vlastní analýzy a kritického přístupu k odlišným badatelským názorům.

Celkově vysokou kvalitu textu však snižuje řada překlepů a pravopisných chyb: „uhelným kamenem“ (s. 7), „Po desetiletích rozluky se pravobřežní a levobřežní Ukrajiny octly pod jednotnou hetmanskou vládou.“ (s. 20), „která se ji tehdy otevírala“ (s. 23), „se svoji staršinou“ (s. 28), „od kněžny v Dolské“ (s. 29), „Po bitvě u Poltavy se spolu se svým dobrodincem a uchýlil do Bender.“ (s. 31), „Chazarismum byl účinným nástrojem“ (s. 36), „Prabobřeží“ (s. 40), „Stalinestí“ (s. 40), „těch kozáků, jež uzavřeli“ (s. 40), „Vývodu prav Ukrajiny“ (s. 44), „na severu SŘŘ“ (s. 44), „Přepokládal“ (s. 45), „čirou korespondenci“ (s. 45), „Jiřího I. Od jeho“ (s. 46), „Francie i Prusko čelily finančním problémům a na střetu s carem neměli zájem“ (s. 46), „který byt v kontaktu“ (s. 47), „že vzdám hetmanské bulavy“ (s. 47), „ze vzdálené Soluň“ (s. 48), „Po stanovení kongresu“ (s. 48), „Haďačské dohody“ (s. 52), „Krokem k otevřenému střetu byl rozhodnutí sejmu“ (s. 53), „Leszcynski“ (s. 54), „V roce 1736 Osmanská říše a Krymský chanát vyhlásili válku Rusku“ (s. 55); nepřesné užití pojmů zčásti způsobené vlivem zdrojového jazyka: „přírodního práva“ (dokonce opakovaně – s. 35, 60, přirozeného), „vymáhal, aby bylo ukrajinské pravoslaví vyňato z moci Moskevského patriarchátu“ (s. 36), „Posledním těžištěm švédsko-polsko-ukrajinské diplomacie byla jednání s donskými kozáky, Baškiry, kubáňskými a kazaňskými Tatary. Navázat spojení se podařilo především zásluhou Hryhorije Hercyka, který roku 1710 vedl poselstvo k daným národům.“ (s. 39), „Zanedlouho se Orlykům naskytla nová příležitost změnit postavení kozáckého národa.“ (s. 55); nesjednocené psaní velkých jmen a názvů, např. „Černihivského“ (s. 14) v kontrastu s „Charkov“ (s. 18), Slobožanštiny / Slobožanščiny (např. s. 28), Vojsko Zápороžské / Vojsko záporоžské, Zápороžské

vojsko / záporožské vojsko; historický pojem „Moskovie“ bych důsledně dával do uvozovek. Na řadu jazykových neobratností měla vliv ukrajinština: vojskové (s. 26), „vojskových práv“ (s. 31), „vymáhal“ (s. 36, ve smyslu požadoval), „sklonit sultána k válce“ (s. 38), „k evropským úřadům“ (s. 42, zde evidentně ve smyslu vládám), „zaručit se podporou několika států“ (s. 44, ve smyslu zajistit si / získat podporu), „se mohl vyřešit osud Ukrajiny“ (s. 45, ve smyslu rozhodnout o osudu Ukrajiny), „rekomendační dopisy“ (s. 45), „vyprošoval podporu“ (s. 45, ve smyslu žádal o podporu), „musel se zaručit podporou vojska“ (s. 46, ve smyslu získat pomoc), „hetman vyjel ze Stockholmu“ (s. 46, odjel / opustil); nejspíše pod vlivem ukrajinštiny opakovaně narážíme na prohřešky proti interpunkci. Rád bych upozornil na některé faktické chyby: „Moskevské carství, které toužilo získat od Polska zpět území ztracená ve smolenské válce (1633-34)“ (s. 16, chybné datum vypuknutí smolenské války), „Volba nakonec padla na syna zesnulého krále, Fridricha Augusta II.“ (s. 12, omyl způsobený špatnou interpunkcí), „přispělo k jeho urychlenému přesunu do tábora Karla XII. na podzim 1709“ (s. 29), „18. září 1739 byl podepsán mír v Bělehradu, který nahradil pruskou smlouvu a garantoval carevně držení Ukrajiny i Záporoží.“ (s. 56, sic!), výhradně pojem „Anglie“ pro události 18. století; za nepříliš vhodné považuji slovo „panování“ (s. 18) pro charakteristiku výkonu hetmanské funkce (na jiném místě autorka mluví o „republikánských tradicích“ ukrajinského kozáctva); upustil bych od pojmenování „perejaslavská dohoda“ (s. 16, na tzv. perejaslavské radě definitivní dohody dosaženo nebylo, smlouva byla dojednána až následně v Moskvě, základem se staly tzv. březnové články). Pro čtenáře mimo obor bych doporučoval vysvětlit některé geografické názvy (zvláště v případě jejich proměn v čase) a historické reálie, např. opakovaně v různých kontextech používaný pojem Pravobřeží, „prikaz“ (s. 19); „hospodarové“ (s. 41); „Ukrajina, co leží po té straně“ (s. 41, v dnešní češtině archaismus, pro běžného čtenáře nesrozumitelné); rozhodně bych rozvedl a doložil tezi z úvodu (spolu s definicí pojmu „geografický prostor Ukrajiny“) – „Pokud mluvím o ukrajinském národě, mám na mysli to, co tento pojem označoval v 18. století, tedy skupinu obyvatel, obývajících geografický prostor Ukrajiny, jejíž zájmy byly zpravidla ztotožňovány se zájmy kozácké elity.“ (s. 6). Dále připojuji svůj komentář k několika dalším problematickým místům textu: „v bitvě u Poltavy (1709) byla švédská armáda, vyčerpaná ruskou taktikou ustupování, na hlavu poražena. Karel XII. byl nucen uprchnout na osmanské

území.“ (s. 9, nešlo jen o „taktiku ustupování“, chybí zmínka o důležitém ruském vítězství u Lesné v září / říjnu roku 1708 nad švédskou armádou generála Adama Lewenhaupta); „Velká turecká válka (1683–1699), během níž Habsburkové získali zpět Maďarsko“ (s. 10, naprosto nepřesné a zavádějící vzhledem k užití nepatřičného pojmenování); „v rámci polského státu, tvořeného na jedné straně šlechtou, jež disponovala politickými právy, na druhé straně bezprávnými nevolníky“ (s. 13, zjednodušující pohled na tehdejší polskou společnost); vyhnul bych se přílišné personifikaci dějinných procesů (při zmínce o hetmanátu – „Za této situace mohla přispět k uchování jeho práv jen velmi silná osobnost, srovnatelná s Bohdanem Chmelnyckým.“, s. 19); bylo by třeba doložit kategorické konstatování – „Průběh severní války ovšem vyvolával na Ukrajině vlny nevole ...“ (s. 20); „Navzdory snahám francouzské diplomacie zlepšit jeho osud zemřel 24. (26.) května v Jasách“ (s. 56, chybí klíčový údaj – rok úmrtí Pylypa Orlyka, z kontextu není jasné).

Navzdory všem vzneseným výtkám doporučuji recenzovanou bakalářskou práci hodnotit nejvyšším stupněm 1 (výborně).

Otázky k obhajobě

Prosím o vysvětlení jistého rozporu v závěru práce, který vznikl přílišnou kategoričností autorčiných soudů – „Pylyp Orlyk prokázal neobyčejnou schopnost zasadit ukrajinské zájmy do celoevropské perspektivy. Jeho argumentace byla komplexní a reagovala na koncepty aktuální pro 1. polovinu 18. století ...“, na téže stránce potom: „Orlykovy projekty byly plně závislé na rychle se měnící mezinárodní situaci. Hetman využíval každé konjunktury ...“ (s. 60)

Může se autorka práce vyjádřit k otázce aktuálnosti zpracovávaného tématu, kterou naznačuje v úvodu (anotaci), ale k níž se už dále nevrací?

Jednoslovné hodnocení práce:

výborně

Podpis oponenta práce

Ústav východoevropských studií, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Pracoviště oponenta práce